

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1898. Första Kammaren. N:o 8.

Lördagen den 19 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 12 i denna månad.

Anmälades och bordlades

bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 2, i anledning af väckta motioner om ändringar i kongl. förordningen angående stämpelafgiften den 9 augusti 1894;

n:o 3, i anledning af väckta motioner om ändring af § 22 i kongl. förordningen angående villkoren för försäljning af brännvin m. m. den 24 maj 1895;

n:o 4, i anledning af väckta motioner om ändring i villkoren för försäljning af brännvin; och

n:o 5, angående föreslagna ändringar i kongl. förordningen angående beviljning af fast egendom samt af inkomst den 3 december 1897; äfvensom

lagutskottets utlåtanden:

n:o 20, i anledning af väckt motion angående åtgärder mot missbruk af vissa äldre aktiebolags rätt att inlösa egna aktier;

n:o 21, i anledning af väckt motion angående tillägg till gällande lag beträffande testamente;

n:o 22, i anledning af väckt motion angående ändrade bestämmelser i fråga om kungörande af slutting; och

n:o 23, i anledning af väckta motioner angående ändringar i gällande bestämmelser rörande skyldigheten att deltaga i byggnad och underhåll af kyrka m. m., prestgård samt tingshus och häradsfängelse.

Herr talmannen yttrade, att herr statsrådet friherre Åkerhielm låtit tillkännagifva, att han af illamående vore hindrad att infinna sig vid dagens sammanträde.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets nedannämnda, den 16 och 18 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

n:o 20, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande statens jernvägstrafik,

n:o 21, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar, och

n:o 22, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående godtgörelse till jernvägsstyrelsen för förskottsvis utgifven expropriationsersättning för viss till Luleå—Gellivare-banan hörande mark, biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 16 och 18 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 23, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition angående förhöjning i de vaktmästarne hos åtskilliga statsmyndigheter tillerkända löneförmåner, dels ock inom Riksdagen väckt motion i samma ämne.

*Ifrågasatt
förhöjning i
de vaktmä-
starne hos
åtskilliga
statsmyndig-
heter till-
erkända löne-
förmåner.*

Punkten a.)

Herr statsrådet greve Wachtmeister: Som kammarens ledamöter finna af motiveringen till den kongl. propositionen, har skälet, hvarför Kongl. Maj:t ansett sig böra tillmötesgå de utaf de fleste vaktmästare vid embetsverken här i Stockholm gjorda ansökningar om någon löneförbättring, hufvudsakligen varit, att man funnit sig icke kunna eller böra bortse från den omständigheten, att otvifvelaktigt en stegring af arbetslönerna i allmänhet inträdt sedan den tid, då desse vaktmästares löner på 1870-talet fastställdes. Man har icke kunnat undgå att finna det ganska naturligt, att vaktmästarne — som ju äro att räkna till de i inskränkt bemärkelse s. k. arbetande klasserna — ansett sig hafva befogade anspråk på att äfven de blifva delaktiga af den sålunda inträdda allmänna lönestegringen.

Förhållandet är, att den ställning, staten intager till dem af sina tjenare, hvilka tillhöra betjenteklassen, i viss mån är olika mot dess ställning till öfrige statstjenare. De förre äro, såsom sagdt, arbetare i ordets inskränkta bemärkelse, och staten intager till dem ungefär samma ställning som en annan arbetsgifvare till sina arbetare. Men häraf följer, att, då lönen till vaktmästarne skall bestämmas, staten måste i väsentlig grad taga hänsyn till de arbetspris, som gälla på den allmänna arbetsmarknaden. I detta afseende är jag af annan mening än statsutskottet, då detta i sin motivering säger, att den omständigheten, att »den enskilde arbetsgifvaren ofta ser sig i stånd att betala högre aflöningar än dem, som kunna för arbete i statens tjänst bestås, torde, hvad vaktmästarne beträffar, utan tvifvel vara af långt mindre betydelse än i fråga om många andra af statens löntagare». Förhållandet är nog det, att staten får betala vaktmästarne hvad deras arbete kan vara värdt på den allmänna arbetsmarknaden.

Jag vill nog medgifva, att den i viss mån fastare ställning, en vaktmästare i statens tjänst intager i jemförelse med enskilde tjenare,

kan och bör föranleda dertill, att hans lön sättes något lägre, än hvad en hos enskild person eller ett enskildt verk anställd kan göra anspråk på. Men jag ber att få fästa uppmärksamheten på att det plus i förmåner, som medföljer anställning i statens tjänst, icke har fullt samma betydelse för vaktmästare som för tjänstemän. Vaktmästarne i statens tjänst hafva visserligen pensionsrätt och sitta nog också i allmänhet säkrare på sina platser än vaktmästare i enskild tjänst, men jag tror icke, att man kan påstå, att man i fråga om vaktmästarne kan tala om någon motsvarighet till den sociala position, som innehafves af de egentliga tjänstemännen, och hvilken i så hög grad bidrager till att göra anställning i statens tjänst begärlig. Vidare hafva vaktmästarne endast i ringa grad den utsigt till befordran till bättre aflönade befattningar, hvilken gör, att tjänstemän på lägre platser kunna nöja sig med en lön, som eljest skulle vara otillräcklig.

Lönen till vaktmästarne vid embetsverken är således att betrakta såsom ren betalning för det arbete, de utföra, om ock denna lön af skäl, som jag redan nämnt, kan sättas något lägre än vaktmästarne i enskild tjänst. Denna proportion har dock nog iakttagits, då vaktmästare-lönerna fastställdes, och sedan dess hafva, såsom sagdt, arbetslönerna i allmänhet stegrats. Jag tror också, att en enskild arbetsgifvare, som intogo samma ställning till sina arbetare som staten till desse vaktmästare, under sådana förhållanden icke skulle kunna undgå att bevilja någon löneförhöjning, och har regeringen på grund häraf ansett sig böra till Riksdagens öfvervägande öfverlemnna, huru vida skäl icke förefunnes att gifva vaktmästarne någon löneförbättring.

Såsom herrarne finna af den kongl. propositionen, åtnjuta vaktmästarne här i hufvudstaden i allmänhet en lön af 800 kronor om året, hvilken lön genom ålderstillägg kan höjas till 900 kronor; några få förste vaktmästare hafva en lön af 1,100 kronor. Dessa belopp kunna icke anses annat än ganska knappa, då fråga är om personer, som måste vara bosatta i Stockholm och å hvilka ställas anspråk på att deras klädedrägt alltid skall hafva en viss prydlighet. Andra arbetare kunna under veckans arbetsdagar gå klädda i sina arbetskläder.

Nu vet jag, att man invänder — och utskottet har äfven påpekat detta — att vaktmästarne hafva så stora tillfällen att förskaffa sig extra inkomster. Jag tror dock, att beloppen af dessa extra inkomster blifvit något öfverdrifna. Ej heller äro alla vaktmästare så lyckligt placerade, att de kunna skaffa sig några extra inkomster alls. Bäst ställda äro säkerligen de, som kunna skaffa sig arbete såsom uppappare, och bland dessa finnas nog åtskilliga, som hafva så stora inkomster, att de icke äro i behof af någon löneförbättring. Men för att en person skall lämpa sig till uppappare, fordras vissa egenskaper, som icke alla äro i besittning af. En person kan vara en god vaktmästare utan att derför lämpa sig till uppappare. Det gifves visserligen också andra tillfällen till extra inkomster, men alldeles säkert är, att många vaktmästare finnas, som äro utan sådana inkomster, och jag tror derför icke, att man vid bestämmande af lönen för vaktmästarne har rätt att taga någon större hänsyn till något så oberäkneligt som tillfällena att förskaffa sig extra inkomster. Skulle man ega rätt att

*Ifrågasatt
förhöjning i
de vaktmä-
starne hos
åtskilliga
statsmyndig-
heter till-
erkända löne-
förmåner.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
förhöjning i
de vaktmä-
starne hos
åtskilliga
statsmyndig-
heter till-
erkända löne-
förmåner.*

(Forts.)

taga hänsyn till denna möjlighet, skulle detta förutsätta, att det stode i vaktmästarne skön att skaffa sig extra inkomster eller icke. Jag tror alldeles säkert, att så i många fall icke är förhållandet, och då synes det vara hårdt för dem, som sakna sådana tillfällen, om ett dylikt betraktelsesätt skulle inverka på bestämmandet af deras lön.

Jag förstår visserligen, att, så som frågan nu ligger, ganska liten utsigt förefinnes för sakens framgång, men jag anser mig emellertid böra hemställa om att kammaren måtte med afslag å utskottets hemställen bifalla den kongl. propositionen.

Friherre von Otter: I denna fråga är icke mycket mer att säga, än utskottet redan deri anfört. Det belopp, som ifrågasatts, är icke så synnerligen afskräckande — det går icke upp till mer än 11,000 kronor. Det är därför icke detta, som föranledt utskottet att afstyrka löneförhöjningen. Utskottets hufvudsakliga skäl hafva varit, att i och med detsamma, som denna förhöjning medgäfves, man öppnade dörren för en hel mängd andra framställningar. I denna nu föreliggande framställning har en del vaktmästare i hufvudstaden icke inberäknats. Och om lönerna skulle förhöjas för vaktmästarne i hufvudstaden, så skulle med än större skäl vaktmästarne i landsorten och deras vederlikar kunna yrka på löneförhöjning.

Det finnes emellertid en annan stor klass löntagare, som förtjenar allt, hvad Riksdagen kan gifva, nemligen arméns lägre underofficerare. De äro enligt mitt förmenande temligen likställda med vaktmästarne i socialt afseende, men sämre aflönade än vaktmästarne. Det är egentligen detta skälet, att man icke ser, hvarthän ett bifall i denna fråga skulle leda, som föranledt utskottet att tillstyrka afslag å framställningen. Jag yrkar bifall till utskottets hemställen och afslag å Kongl. Maj:ts proposition.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes i enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i den nu föredragna punkten hemställt, samt vidare derpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställen, skulle bifalla Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning; och förklarades den förra propositionen, hvilka förnyades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Punkten b).

Utskottets hemställen bifölls.

Föredrogs å nyo och företogs punktvís till afgörande statsutskottets den 16 och 18 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 24, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om utredning angående embets- och tjänstemäns dagliga tjänstgöringstid m. m.

Punkten a).

Herr von Strokirch: Motionären har i år sökt ett hjälpstöd för sitt förslag i den redogörelse, som öfverlemnats angående verkställd utredning rörande förening af statstjänst med annan med lön eller arvode förenad tjänstebefattning, och han har ansett, att tillförlitliga upplysningar såväl härom som angående dagliga tjänstgöringstiden skulle för Riksdagen vara af stort värde vid pröfning af förslag om löneförhöjningar och löneanslag till nya tjänster. Statsutskottet har vidhållit sin åsigt och i år liksom tre föregående år föreslagit en skrifvelse med begäran om utredning i föreliggande ämne.

För min del har jag icke kunnat finna mig öfvertygad af de skäl, som härför af statsutskottet anförts, och jag anser, att den känedom om gällande bestämmelser i ämnet, som man önskar vinna, genom en så beskaffad utredning, kan vinnas af hvar man utan att härför besvära Kongl. Maj:t med en skrifvelse. Jag tänker då på, att för hvarje embetsverk och myndighet finnes en instruktion, en handling, som icke kan hemlighållas, utan står till förfogande för en hvar. Hvad deremot angår den *praxis* beträffande tjänstgöringstiden, hvarom utredning ock skulle ske, så har lyckligtvis i vårt land den *praxis* gjort sig gällande, att embets- och tjänstemännen använda all den tid, som erfordras för att fullgöra deras tjänst, och om de frånginge denna *praxis*, så hafva vi ju både justitiekansler och justitieombudsman, advokatfiskaler och krigsfiskal och allmänna åklagare, hvilka säkerligen icke skulle underlåta att befordra den försumlige till åtal, om skäl dertill vore för handen. Någon anledning att afåta denna skrifvelse kan jag icke se. Skulle möjligen motionen afse, att det skulle utgifvas en lag, som föreskrefve, det hvarje tjänsteman skulle viss tid på dagen vara tillstädes för att rådfrågas af allmänheten, så blefve det en lag full af undantag. Ty det finnes stora grupper af tjänstemän, för hvilka ett sådant bestämmande skulle vara alldeles olämpligt. Domare på landet, häradsskrifvare, länsmän och dylika kunna icke alltid vara tillstädes vissa på förhand bestämda tider utan att åsidosätta sina tjänsteåligganden. Och i kollegiala verk är arbetet till stor del hemarbete före och efter föredragningen på embetsrummet.

Jag yrkar afslag å utskottets hemställan.

Herr Dickson: Jag har mycket tvekat, om jag skulle uppträda i denna fråga, då jag såsom innehafvare af statstjänst skulle kunna anses jäfvig i den. Men jag vet med mig, att jag på embetsrummet tillbringar så många timmar, att det borde kunna tillfredsställa äfven motionären, och jag kan derför anse mig berättigad att uppträda.

Embets- och tjänstemännen äro anställda för att uträtta vissa göromål eller ett visst slags göromål, i den mån detta kan medhinnas. Om de verkställa sitt arbete på embetsrummet eller hemma, beror på många omständigheter, hvarom jag senare torde få anledning att yttra mig, men *arbetet* kan icke bedömas efter den tid, som de tillbringa på embetsrummet. Af två tjänstemän kan den ene vara

*Ifrågasatt
utredning
angående
embets- och
tjänstemäns
dagliga
tjänst-
göringstid.*

*Ifrågasatt
utredning
angående
embets- och
tjenstemäns
dagliga
tjänst-
göringstid.
(Forts.)*

en flitig man, han hemtar sitt arbete och sitter hemma och skrifer, men den andre sitter qvar, läser tidningarna och stör de andra med samtal, ett undantagsfall visserligen, men som skulle kunna tänkas. Denne andre skulle ju således icke uträtta något betydligt arbete, men i den blifvande utredningen skulle han figurera såsom en synnerligen framstående befattningshufvande.

Man kan vara i tvekan, om utskottet afsett att vinna utredning om hela den tid, embets- och tjenstemän använda för tjensten, eller endast om den tid, de tillbringa på embetsrummet. Jag antager, att endast tiden på embetsrummet afsetts, ty det åberopas allmänhetens intresse af att veta, när de embets- eller tjenstemän, den behöfver anlita, kunna träffas. Men för det ändamålet vore det bättre, att vederbörande utsatte hvilka timmar, de vore tillstädes, ty allmänheten kan icke vara betjenad med att veta, att den eller den tillbringar fyra timmar på embetsrummet, utan att känna, om dessa äro förlagda till morgon, middag eller eftermiddag. Det finnes också hela klasser embets- och tjenstemän, som icke hafva något embetsrum, landtdomare, om hvilka den förre talaren nämnde, landsstatstjenstemän, prester, indelta officerare, m. fl. Man kan ju visserligen säga, att landtdomarens embetslokal är tingshuset, prestens kyrkan, officerens lägerplatsen. Men icke kan det vara af något intresse för allmänheten att nu utreda, huru länge tingsförhandlingarna räcka, predikan varar eller mötet på lägerplatsen pågår. Utredningen skulle visa de besynnerligaste uppgifter. Det finnes också vissa domare, landsstats-tjenstemän och kyrkoherdar, som låta kungöra, att de vissa timmar på dagen eller någon viss dag äro säkrast att träffa, men man får därför icke tro, att deras arbetstid är inskränkt till dessa timmar. De lära heller icke neka att mottaga den allmänhet, som kan komma och söka dem på andra tider. Det finnes andra klasser af tjenstemän, som stå i förhållande till allmänheten, registratorer, aktuarier, kassörer och dylika. För dessa är det genom instruktioner eller eljest föreskrifvet, hvilka timmar de skola vara tillgängliga å embetsrummet. Somliga, såsom registratorer i Kongl. Maj:ts kansli, komma kl. $\frac{1}{2}$ 11 och sitta till kl. 3. Jag har icke heller någonsin hört klagas öfver att registrators- eller kassakontor varit stängda på tid, då allmänheten egt berättigadt anspråk på att der träffa registratorn eller kassören. Hans arbetstid är dock icke slut, då hans officiella mottagningstid är ute. Sedan börjar för honom att i böckerna införa de mottagna målen och de verkställda utbetalningarna, hvilket arbete kan taga ganska lång tid, olika för olika dagar. Svårt är att beräkna, hvilken tid som kan behöfva användas härför.

Så möter oss en annan klass, ledamöter i hofrätter och kollegiala verk. De sammanträda vissa dagar för att åhöra föredragningen och afgöra målen. Men deras egentliga arbete är förlagdt till hemmet. Det kan icke vara af något intresse för allmänheten att lära känna, huru länge de sitta på embetsrummet, ty det är icke lämpligt eller brukligt, att parterna springa till domarne och framföra sina förhoppningar om en gynsam utgång af sina mål. Det finnes vidare många tjenstemän, som träffas dels på tjensterummet, dels i hemmet. De kunna icke utföra allt sitt arbete på tjensterummet, och detta beror

af många omständigheter, bland annat lokalens beskaffenhet. Förr voro lokalerna sämre. Då kunde nästan endast der utföras kollationeringar, skrifning af föredragningslistor och dylikt. Nu äro lokalerna i allmänhet bättre, och det finnes tjänstemän, som begagna sig af arbetsrummet och sitta der länge, men detta beror icke på arbetets beskaffenhet, utan på lokalens. Äfven kan i andra fall sjelfva arbetets beskaffenhet föranleda till att detta måste göras hemma. Gäller det att utarbete ett större mål eller att uppsätta en svårare expedition, blir det ofta en nödvändighet för tjänstemannen att välja hemmet för arbetets utförande, ty på tjänsterummet blir han störd genom samtal och annat, och det är icke der möjligt för honom att hålla tankarna samlade. Andra finnas deremot, som behöfva tillgång till registratur och arkiv och dylikt, som påkallar, att arbetet sker på tjänsterummet. Saken beror också på personernas olika förmåga. Den ene arbetar fort, den andre långsamt, och båda kunna dock utföra ett godt arbete.

Jag tror mig härmed hafva visat, att de uppgifter, som skulle infordras, äro alldeles oväsentliga för bedömande af huru mycket arbete den ene eller den andre tjänstemannen uträttar.

Deremot skulle insamlandet af dessa uppgifter vålla stora olägenheter. Det är svårt för den ene eller andre att utreda, huru många timmar eller kvarter af timmar, han tillbringat på arbetsrummet. Han vill icke säga för mycket eller för litet. Och vidare är det säkert, att uppgifterna skulle missförstås. Allmänheten kommer att säga om en, som kunnat uppgifva en lång arbetstid: »Tänk, hvilken flitig man! Han sitter åtta timmar dagligen på sitt arbetsrum!» Deremot säger allmänheten, då den ser, att en revisionssekreterare gått upp på arbetsrummet två timmar i veckan: »Tänk, hvilken lättkött befattning!»

Jag tror icke, att utredningen kan medföra något godt, men väl att den skall kunna missförstås. Lika med herr von Strokirch hemställer jag därför om afslag å utskottets hemställan.

Friherre von Otter: Jag skulle kunna säga, att jag nästan till punkt och pricka instämmer i hvad de föregående talarne yttrat, utom i det afseendet, att, då de ansett utredningen onödig och onyttig, jag anser den visserligen onödig, men dock i viss mån nyttig. Då motionären för tre år sedan gjorde enahanda framställning, åsyftade han att få föreskrifter om daglig tjänstgöringstid för hvar och en af statens löntagare. Detta motsatte sig utskottet på det bestämdaste såsom onödigt och onyttigt. Han begärde äfven, att medel skulle ställas till Kongl. Maj:ts disposition för att skaffa in upplysningar i ämnet från främmande land. Äfven detta motsatte sig utskottet, men trodde dock, att något i detta afseende borde göras, på det att allmänheten måtte få någon upplysning om huru det är ställdt. Nu hafva de föregående talarne ansett, att denna utredning af frågan skulle vara alldeles onyttig, men i två afseenden tror jag, att en sådan kunde hafva skäl för sig. Det ena är, att huru noggranna arbetsordningar och instruktioner än äro utarbetade, så kan det dock finnas på något ställe, der föreskrift om närvaro å arbetsrummet viss

*Ifrågasatt
utredning
angående
embets- och
tjänstemäns
dagliga
tjänst-
göringstid.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
utredning
angående
embets- och
tjenstemäns
dagliga
tjänst-
göringstid.
(Forts.)*

tid för den eller dem, som då böra vara att der träffa saknas, således en lucka att fylla. Men hufvudsaken synes mig dock vara den, att, då frågan nu en gång blifvit väckt, ständiga afslag på densamma kunna anses innebära, att man ansåge någon fara ligga i att tala om huru härmed förhöllé sig. Jag tror icke, att det vore någon fara i att tala om detta, och jag tror icke heller det skulle försaka så mycket besvär, om litet hvar finge meddela: »Jag är på embetsrummet så och så lång tid, men dessutom har jag ofta arbete i hemmet, som tager och så och så lång tid».

Vice talmannen yttrade förra året, att utskottet i detta afseende borde taga hänsyn till den uppfattning, kammaren hade. Jag medgifver, att detta är riktigt, men då måste man hafva någon bestämd upplysning om kamrarnes mening. Någon votering i denna fråga har icke egt rum, och i en så obetydlig fråga som denna ställer sig en stor del af kamrarnes ledamöter temligen likgiltig till saken.

Under sådana förhållanden kan man icke fordra, att utskottet skall ha någon bestämd uppfattning om hvad kammarens mening är. Under dessa omständigheter har jag och öfriga kamrater i utskottet ansett, att vi icke borde frångå den mening, vi förut uttalat, och jag anhåller om bifall till utskottets hemställan.

Friherre Klinckowström: Jag ber kammarens ledamöter ursäkta, om mitt yttrande blir något svagt, då jag just stigit upp från en långvarig sjukdom och således icke har min vanliga vigör.

Hvad nu beträffar den föreliggande saken, så kunde jag hafva mycket att säga derom, men jag orkar ej mycket. Sedan en lång tid har jag emellertid samlat en god del material till belysning af denna fråga, och Gud skall veta, att många af dessa fakta äro verkligen härresande. Jag anser frågan också i många hänseenden vara ytterst vigtig, och jag tror, att det funnits skäl för både regeringen och Riksdagen att taga hand om densamma på ett vida verksamare sätt, än hittills skett. Allt som allt uppgå aflöningarne till stats-tjenstemännen här i landet till mer än en tredjedel af hela statsbudgeten. Frågan är således i finansielt afseende ingalunda liten, men vida vigtigare är den i politiskt afseende, ehuru kanske icke alla Riksdagens ledamöter så noga eftertänkt detta.

Jag har i många, många år sysslat med denna fråga, och jag har funnit, att embets- och tjenstemännens inflytande såväl i Riksdagen som i många andra hänseenden är mycket större, än det borde vara. Här i Riksdagen äro embets- och tjenstemännen icke så få, de uppgå till några och sextio af ledamöterna, och de hafva så ofantligt stora fördelar genom att Riksdagen sammanträder på platsen för deras verksamhet såsom tjenstemän, att man icke kan nog förvåna sig öfver, att sådant så många år kunnat få existera. Om man jemför embetsmännens ställning i Riksdagen med huru vi andra, som äro blott bönder, finare bönder förstås, men jordbrukare, hafva det, så finner man, att de äro aflönade under riksdagstiden, de äro hysta och inqvarterade här; de äro befriade från allt arbete och hafva ändock sin fulla lön, men vi andra hafva ingenting. Detta allt inne-

bär så stora fördelar för embetsmännen, att det är fara värdt, att det ofta går illa för de allmänna frågorna.

Det förslag, som statsutskottet här framlagt i punkten a), afser visserligen närmast, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla om utredning i fråga om nu gällande bestämmelser och praxis beträffande statens embets- och tjänstemäns dagliga tjänstgöringstid, men man får härvid ihågkomma, att det är något, som ganska väsentligt influerar på denna tjänstgöringstid, och det är embets- och tjänstemännens sysslor utom tjänsten. I det afseendet har jag gjort en ganska fullständig utredning, hvars rättighet hvar och en kan kontrollera, då den gjorts med ledning af offentliga handlingar, nemligen taxeringslängderna. Det har härvid visat sig, att det finnes embets- och tjänstemän, som hafva ända till trettiotusen kronor om året i enskilda inkomster utöfver deras lön och tjänstgöringspenningar. De äldre ledamöterna i kammaren minnas nog, huru de ofta sett högre embetsmän, som haft plats i kammaren, sitta här, till och med vid talmansbordet, och expediera sina embetskrifvelser. Så gjorde ofta en general och likaså en chef för tullverket. De, som lefvat länge i hufvudstaden och kommit i kontakt med lägre och yngre tjänstemän, veta också, att det i många fall är de yngre tjänstgörande extra ordinarie, som få draga en stor del af embetsverkens arbete, och detta utan någon nämnvärd ersättning. Sådant finner jag icke vara rätt. Det borde väl vara ordnad så, att de extra ordinarie tjänstemännen, som ej hafva någon lön, finge åtminstone någon rättvis godtgörelse för sitt arbete och besvär. Det finnes ju till och med ett ordspråk, som säger, att arbetaren är sin lön värd. Å andra sidan är det säkert, att många tjänstemän hafva, jag vågar säga, rent af oskäligen löneinkomster. Jag har nyligen sett, att biskopen i Lund har 30,000 kronor i årlig inkomst, och jag vågar säga, att med all talang, som en biskop i Lund må hafva, så är dock detta oskäligt mycket, i synnerhet om man jemför detta med lönerna på de lägre platserna inom hans egen klass, presterskapet, der det ofta råder verklig nöd. Det borde göras en rättvis fördelning, så att de yngre tjänstemännen finge något och de äldre icke oskäligt mycket.

Jag har också för några år sedan här i kammaren redogjort för huru oskäligt en mängd, i synnerhet bland de högre af herrar embetsmän, kapar åt sig af enskilda sysslor. Det finnes många anekdoter härom, hvilka äro rena sanningen, ehuru man knappt skulle kunna tro det vara möjligt.

Jag anser således, att kammaren, långt ifrån att afslå utskottets hemställan, bör med glädje bifalla den, och jag vill till och med säga, att det är bedröfligt, att icke utskottet gått ännu längre, än det gjort, och anhållit att Kongl. Maj:t måtte taga reda på, hvilka enskilda tjänstebefattningar i bolag och hos banker, tjänstemännen ega, och till hvilka belopp, deras ersättning för sådant arbete uppgår. Emellertid vill jag icke i frågans nuvarande läge gå vidare än att varmt förorda bifall till utskottets förslag, då en begäran om återremiss säkerligen icke skulle leda till något.

*Ifrågasatt
utredning
angående
embets- och
tjänstemäns
dagliga
tjänst-
göringstid.*
(Forts.)

Herr Alin: Den ärade ledamot, som här talat å utskottets vägnar, anförde såsom skäl för att utskottet nu å nyo tillstyrkt motionen, att utskottet icke skulle fått tillräcklig kännedom om den i kammaren rådande meningen. Jag tror dock, att det kan vara nog för vinnande af sådan kännedom, att kammaren tre gånger å rad afslagit denna motion, och om detta skett utan votering, är detta ju blott ett ytterligare bevis på den bestämdhet, hvarmed denna mening af Kammaren omfattats.

Hvad sjelfva motionen beträffar, vill jag för min del säga, att jag finner det vara mindre skickligt af en motionär att utan afbrott år för år komma med en motion, som lika ofta af Riksdagen afslås. Och då jag icke kan finna, att detta är mer än de föregående skäl tala för bifall till motionen, ber jag att få instämma i det af herrar von Strokirch och Dickson framställda yrkande.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jemlikt derunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i den föreliggande punkten föreslagit samt vidare på afslag derå, och förklarade sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemstält i punkten a) af sitt utlåtande n:o 24, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—44;

Nej—54.

Punkten b).

Hvad utskottet hemstält bifölls.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 16 och 18 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 25, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upp-

låtelse till Norrköpings stad af förra hospitalslägenheten Hospitalsholmen, och

n:o 26, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående af-söndring af jord från inegorna till Sandviks f. d. säteri i Sandviks församling af Jönköpings län,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets nedannämnda, den 16 och 18 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

n:o 17, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af § 24 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862,

n:o 18, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lagar angående ändring i vissa delar af förordningarne om kommunalstyrelse på landet, om kommunalstyrelse i stad och om landsting den 21 mars 1862 samt af förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862, och

n:o 19, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, sådant detta lagrum lyder enligt förordningen den 2 december 1892,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden, hemställt.

Ledighet från riksdagsgörömbalen beviljades herr *Grundberg* och grefve *Spens* under tio dagar, för båda räknadt från den 21 innevarande månad.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter kammaren åtskildes kl. 12,11 e. m.

In fidem

A. v. *Krusenstjerna*.

Tisdagen den 22 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Upplästes ett inkommet läkareintyg, så lydande:

Ledamoten af Riksdagens Första Kammare herr landshöfdingen m. m. *C. Nordenfalk* kan på grund af subakut bröstkatarrh ej utan men för sin helsa under de närmaste dagarne infinna sig vid riksdagen.

Halmstad den 20 februari 1898.

Gustaf Tillman,
lasarettsläkare.

Justerades protokollet för den 15 i denna månad.

Anmälades och bordlades:

statsutskottets utlåtande n:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjetta hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet; äfvensom

bankoutskottets memorial n:o 2, angående verkställd granskning af riksbankens styrelse och förvaltning.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran bevillningsutskottets den 19 innevarande månad bordlagda betänkanden n:is 2—5 äfvensom lagutskottets samma dag bordlagda utlåtanden n:is 20—23.

Aflemnades följande motioner:

n:o 36, af herr *Nyström, Carl*, angående skrifvelse till Konungen i fråga om ålderdomsunderstöd åt barnmorskor i kommuners tjänst; och n:o 37, af herr *Ljungberg*, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om anslag till jernväg emellan Gellivare och riksgränsen mot Norge. På derom framställda yrkanden blefvo dessa motioner bordlagda.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Weinberg* under tio dagar från den 25 innevarande februari.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts andra gången, skulle sättas sist på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,52 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.
